

ראש לשנה חדשה/ דף למנחה

פתיחה למנחה

שאלות מנחות למקורות בדף הלימוד שבעמוד הבא

עשפעות הזמן והראש / חבורת הכותבים

- מה טענתו המרכזית של הקטע במילים שלכם.
- כיצד אתם עבנים את ההבדל בין התחלה וסוף לבין ראש ואחרית?
- האם היתה תקופה בחייכם שהייתה המשך מתקדם של תקופה אחרת? במה זה התבטא?
- עדוע לדעתכם יש קשר בין זה שראש השנה של תשרי גם מתחיל עונה חקלאית וגם אפור להביא לחשבון נפש של האדם?

העבר מביט השמימה / זלדה

- מה היחסים ביננו לבין העבר שלנו לפי הקטע?
- כיצד באפשרותנו 'להשפיע לאחור' על העבר שלנו?

התחדשות העבר החי בנו/ אהרון דוד גורדון

- נסחו את טענת הקטע במילים שלכם.
- כיצד לדעתכם עשוי העבר שלנו לתמוך בהתחדשות עצמית ואישית? אילו דוגמאות לעבר מחדש ומפרה מוכרות לכם מניסיון חייכם?

סיכום

לסיום המפגש נאסוף מהמשתתפים התייחסויות למסקנות שלהם בעקבות הלימוד והדיון. נזמין סבב של ליקוטי 'עצות מעשיות' מנסיון החיים שלנו לשיפור נוכחות העבר שלנו בחיינו כמרחב חי ומצמיח.

מתי אפשר לומר שמהו מתחיל?
גם אם נבחר בנקודה, תמיד אפשר יהיה למצוא נקודה קודמת שהשפיעה עליה, או נקודה אחרת שאולי היא ההתחלה.

לגבי תחילתה של שנה או תקופה - ראש השנה במקרא מופיע כחג סתמי 'יום תרועה יהיה לכם'. יש בחג זה הרבה מסתורין.

המילה שנה עצמה מכילה משמעויות מגוונות ואפילו סותרות, מצד אחד לשנות זה לחזור, יש כאן מימד של חזרה מעגלית (כמו בפקודה הצבאית לחזרה 'שנה' או החיבור שנקרא על שם השינון שלו והחזרה עליו- משנה) מצד אחר שנה זו בעצם שינוי או השתנות. מציאות של התחדשות מתמדת.

הלימוד לפנינו עוקב אחרי המימדים השונים של השנה המתחדשת אלו שאנו מבקשים לשוב עליהם ואליהם, ואלו שאנחנו מבקשים לשנות ולשפר.

משמעות הזמן ומשמעות הראש/

חבורת הכותבים

הזמן רץ לו קדימה, בקו ישר. מצד שני, יש בזמן תכונה של מעגליות, מחזוריות, משהו שחוזר על עצמו כל הזמן. כמו מעגל השנה [סיבוב כדור הארץ סביב השמש, עונות השנה, מחזורי החקלאות] הולך וחוזר כמו מעגל היום [סיבוב כדור הארץ סביב עצמו, לילה ויום]. אפשר לדבר על התחלה וסוף של תקופה, ואפשר לדבר על ראשית ואחרית של תקופה. מה ההבדל?

הביטוי 'ראש השנה' מסתיר מאחוריו את המושג 'ראשית'. ההפך מראשית הוא 'אחרית'. אין כאן התחלה וסוף מובהקים. בביטויים הללו יש מקום גם למעגליות וגם להתקדמות של הזמן בקו ישר.

כשלתקופה יש "ראש", זה אומר שהיא נשענת על התקופות שקדמו לה, והיא מנסה להיות המשך של התקופות הקדומות, ואולי אפילו להיות קצת יותר טובה. כשלתקופה יש ראש, זה אומר שהיא לא רוצה לבטל את מה שהיה קודם, אלא דווקא להשתמש בידע, בערכים ובתהליכים הקודמים. המשכיות, מסורת, והתפתחות. ולכן תקופה של ראש היא גם תקופה של סיכום התקופה הקודמת. לא כדי "לקבור" אותה אי שם בתהום הנשיה, אלא להיפך, לסכם, להבין להדגיש, ולהתקדם מליבה של התקופה הקודמת. אבל אם יש מעגל, אז איפה שמים בו ראש או ראשית?

עקרונית אפשר להתחיל בכל נקודה על המעגל. חז"ל בחרו ארבעה ראשי שנים, שניים מהם עיקריים. ראש השנה בניסן, באביב, מבקש לומר פריחה, אופטימיות, ניסיון לתפוס את רגע השיא של המעגל. מצד שני קבעו את תשרי כראש השנה של הטבע, המחזור החקלאי. זמן החרישה והזריעה. זמן שבו החקלאי שם את כל מה שיש לו באדמה. מרים עיניו לשמיים ומקווה לשנה ברוכה. זמן של ספק, של תקווה, של חשש - זמן של דין. אך גם זמן של התחדשות. ביהדות הזמן של ראש השנה בתשרי, הוא גם זמן של "חשבון נפש" של היחיד, בינו לבין עצמו כאדם.

דווקא לקראת היציאה למחזור חקלאות חדש, האדם נדרש גם להתבונן פנימה, אל משמעות חייו, ואל עבודת נפשו.

כאשר העבר מביט השמימה/

זלדה

העבר איננו תכשיט חתום בתוך קופסה של בדולח, גם איננו נחש בתוך צנצנת של כוהל-

העבר מתנועע בתוך ההווה.

כאשר ההווה נופל לתוך בור, נופל איתו העבר.

אולם כאשר העבר מביט השמימה זו הרפת החיים כולם, גם חיי עבר רחוק מאד.

התחדשות העבר החי בנו/

אהרון דוד גורדון

העבר של אבותינו חי בקרבנו, אבל חי בקרבנו גם עברנו אנו, וגם ההווה שלנו חי בקרבנו. וגם זה- העבר וההווה שלנו- דורש את תיקונו, את עלייתו למדרגת חומר ליצירת חיים חדשים. והחיים, שזה דורש, מוכרחים על פי עצם מהותם להיות חדשים לגמרי..